

Oslo, 17.juni 2026

Nærings- og fiskeridepartementet

Innspill til høring om cruiseavgift

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen rundt en million medlemskap og rundt 5000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og sikre friluftslivets naturgrunnlag og skape økt forståelse for naturens egenverdi. Som en del av dette arbeidet jobber vi for å styrke hensynet til natur og friluftsliv i politikk, planer og lovverk.

Norsk Friluftsliv takker for muligheten for å gi innspill. Vi støtter innføringen av cruiseavgift som et nødvendig tiltak for at besøkende i større grad skal dekke kostnadene de påfører lokalsamfunnene, og bidra til bedre sameksistens og et mer bærekraftig reiseliv.

Vi har 3 innspill:

1. Et bærekraftig reiseliv fremover?

Reiselivsnæringens fotavtrykk på natur og klima er ikke ubetydelig, og for noen lokalsamfunn er det krevende når det kommer mange tilreisende på samme tid. Flere besøkende betyr et økt press på fellesgoder, som for eksempel stier, offentlige toaletter og søppelhåndtering. Sammenliknet med andre turister har cruiseturister det ved seg at de legger igjen minimalt med penger i lokalsamfunnet. Overnatting og all bespisning er allerede dekket på cruiset. Dermed frarøves lokalsamfunnet muligheten for de positive ringvirkningene av turismen, og sitter kun igjen med belastningene det kan føre til.

Det er viktig at cruiseavgiften sees i sammenheng med besøksbidraget og bruken av midlene må bygge på samme formål, og krav til planlegging og involvering.

2. En veileder er nødvendig

Vi mener departementet må utarbeide en veileder til kommunene for å sikre lik forståelse og praktisering av regelverket.

Vi anbefaler at departementet, som supplement til forskriften, utarbeider en veileder til kommunene basert på lovforarbeidene og det eksisterende mulighetsrommet. En tydelig veileder vil bidra til mer treffsikker bruk av ordningen, bedre sammenheng mellom problem og virkemiddel, og styrket legitimitet både lokalt og i næringen.

I veilederen bør det tydeliggjøres hva avgiften kan brukes til jamfør formålet for innføring av avgiften som forvaltning av natur-/friluftslivsområder og kulturmiljø, infrastruktur som etablering av utfartsparkering og søppel- håndtering, endring eller oppgradering av sti eller led, bygging eller oppgradering av toalettfasiliteter, merking og skilting, styrke den frivillige beredskapen og tjenester der bruk av eller behov for disse i vesentlig grad øker med antall besøkende i kommunen, (tjenester gjelde ikke helsetjenester).

3. Frivillighetens rolle

Frivillige aktører som bla. Den Norske Turistforening og den frivillige redningstjenesten har frem til nå i stor grad håndtert konsekvensene av turisme uten finansiering, men når staten målrettet ønsker å øke antall turister, kan dette få store konsekvenser for også for frivilligheten. Dette er bla økt slitasje på frivillige ildsjeler som rydder, vedlikeholder skilter og merker turstier på fritiden, eller økt antall redningsaksjoner. Vi minner på viktigheten av at frivilligheten inkluderes i planarbeidet/reisemålsledelsen og gis tilgang til midler fra ordningen. Det er friluftslivsorganisasjoner, som står for mye av den infrastrukturen som reiselivet nyter godt av, og de må også kunne komme med innspill til bruken av inntekten fra både cruise- og overnattingsavgiften.

Forarbeidene til lov om besøksbidrag viser at avgifter som overnattingsavgift og cruiseavgift ikke er ment som generelle virkemidler, men til å finansiere reiselivsrelaterte fellesgode og ikke finansiere et bredt spekter av kommunale tiltak. Vi har i våre tidligere høringer delt bekymring for bruken av avgiften, og at kommunene sett i lys av stram økonomi vil kunne bruke avgiften til bla. helserelaterte tjenester ol. I tråd med formålet i besøksbidragsloven skal inntektene fra avgiften gå til å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder som er tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende. Denne bruken bør synliggjøres i veilederen omtalt i punkt 2.

Ny kunnskap og utvikling innen reiselivet:

Vi viser til rapport «Scenarier for utvikling og konsekvenser av økende bruk av natur i reiseliv». Rapporten er utarbeidet av Oslo Economics, Mimir og Asplan Viak på oppdrag fra Miljødirektoratet og lansert juni 2026. Rapportens 4 ulike scenarier viser at alle scenariene for fremtiden reiseliv medfører et høyere trykk på natur. Det er derfor helt nødvendig at også NFD tar hensyn til disse problemstillingene når de øker satsingen på reiseliv.

Natur er også hovedmotivet for cruiseturister, per i dag er opplevelsene er ofte bygdenære eller i form av utflukter med buss. I dag finnes skip med opp til 7 000 passasjerer. Utslipp og press på lokalsamfunn gjør at flere destinasjoner nå henvender seg mot såkalte «explorerskip». Dette er mindre skip (50–500 passasjerer), som har høyere naturfokus og flere landganger. Undersøkelser fra Svalbard (Epinion 2024; EMS 2025) viser at dette er en type cruise som gir økt aktivitet i avsidesliggende områder, noe som medfører økt press på natur og dyreliv. Det arbeides aktivt for å øke antallet slike anløp til Norge, noe som kan gi økt press på spesielt sårbare naturområder. Dette er en utvikling som bekymrer friluftslivsorganisasjonene.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Siri Meland

Siri Meland
Fagsjef samfunnskontakt